

Les i dette nummer:

- Nytt styre s. 2
- Pater Ronald Hölscher s. 3
- Brev til paven s. 4
- Budet som gjelder s. 8
- Relativismens gru s. 10
- Johannes XXIII s. 14
- Homofili-debatter s. 17
- Debatt med Hagtvat s. 18
- Rim på ruten s. 19
- John Mains meditasjon s. 22

Nyhetsbrev nr. 1/2009

La flere få høre hva *du* mener

Innlegg til Nyhetsbrevet sendes til red@ogsavierkirken.no. Vi ønsker dialog og ytringer!

Redaktør: Anne Helene Utgaard

www.ogsavierkirken.no

Ekskommunisering opphevet

Av Anne Helene Utgaard

I utgangspunktet vil det alltid være en gladnyhet når kirken opphever straffetiltak. Straff hører ikke hjemme i en kirke som er kalt til barmhjertighet og rettferdighet. Likevel er det med en viss bismak vi konstaterer at pave Benedikt har opphevet ekskommuniseringen av de fire lefebvrstbiskopene som ble ulovlig viet av nå avdøde erkebiskop Lefebvre i 1988. De fire står for en avvisning av Det andre Vatikankonsil og er for eksempel motstandere av trosfrihet og demokrati. De har også et svært konservativt syn på kvinner, og de ser på alle paver etter Pius X som vranglærere. (Dette til tross for at de er overbevist om pavens ufeilbarlighet.) De har også et negativt syn på jødene og jødedommen. Pavens beslutning har derfor vakt bestyrtelse blant jøder og deres rabbinere verden over.

Lefebvrstene er organisert i en sekterisk sammenslutning som heter *Prestebroreskapet Pius X*, og de har tusenvis av lege medlemmer, et stort antall prester, læresteder og menigheter. Når paven nå har opphevet ekskommuniseringen av de fire biskopene, så er det for å fjerne et smertefullt skisma i kirken og for å vise barmhjertighet. Men her ligger mange problemer og venter. Det anstrengte forholdet mellom jødene og Vatikanet har fått et nytt sår. En av de fire biskopene, briten Richard Williamson, fornektet at det har vært noen holocaust og har åpent støttet nazistene i intervjuer. Han hevder også at kvinners plass er i hjemmet og at kvinner under ingen omstendigheter bør ta universitetsutdannelse.

Det er uklart hvilke konsekvenser pavens handling får. Det ser ut til at han har handlet på egen hånd i denne saken uten å rådføre seg

med sine kardinaler eller andre. Dette har ført til at mange av de største avisene omkring i verden har stilt spørsmålsteget ved hans dømmekraft.

Likevel, det er mange spørsmål som må avklares. Den tyske bispekonferansen henstiller til de fire biskopene om offentlig, tydelig og troverdig å bekjenne seg til Det andre Vatikankonsil. De understreker særlig betydningen av konsildokumentet *Nostra Aetate* som behandler kirkens forhold til ikke-kristne religioner og spesielt forholdet til jødedommen.

Lederen for den franske bispekonferansen, Kardinal André Vingt-Trois, uttrykte i et radiointervju at opphevelsen av ekskommuniseringen ikke betyr at hvem som helst kan bestemme hvordan han eller hun vil forholde seg til kirkens lære og tradisjon. Ingen gruppering kan på egen hånd bestemme hva som måtte være god eller dårlig tradisjon. Derfor blir det avgjørende hvordan lefebvrstene forholder seg til kirken i tiden framover. Kardinal Schönbrunn i Wien, som blir betraktet som pavens trofaste protegé, har også uttalt seg ytterst kritisk om det som har skjedd.

Det samme kommer også fram i kommentaren til Helmut Krätzl, biskop i Wien, i Vatikanradioen etter at nyheten ble kjent. Pius-brorskapet må anerkjenne Det andre Vatikankonsil før det kan bli fullstendig tatt inn i kirkens fold igjen, hevder han. I tillegg til trosfriheten og forholdet til jødedommen, betoner han også deres motstand mot den fornyede liturgien etter konsilet. Han siterer pave Johannes Paul II som ved 25-års jubileet for liturgikonstitusjonen sa: „Det består en tett og organisk forbindelse mellom fornyelsen av liturgien og fornyelsen av hele kirkens liv.“ Og Krätzl la til at å vende tilbake til en førkonsiliær (fortsettes side 7)

Medlemskap i Også vi er Kirken, koster kr. 150 pr år og kan tegnes til medlemsservice@ogsavierkirken.no, eller ved henvendelse til Også vi er Kirken, c/o Torstein Seim, Vidars gt. 10 c, 0452 OSLO. Kontonummer: 1280 25 36826

De som ikke har anledning til å skrive ut Nyhetsbrevet på data, vil få det tilsendt i papirutgave uten tillegg i prisen. Ønsker noen å få bladet i papirutgave på tross av at de kan skrive det ut selv, er det fullt mulig. Prisen er kr. 100 i tillegg til medlemsavgiften.

Man kan motta nyhetsbrevet uten å være medlem. Dette er vederlagsfritt for tilsendelse pr. e-post. Som papirpost koster det kr. 150,- i året.

Kjære lesere av Nyhetsbrevet,

Det er vinter og vakkert i Norge nå i februar. Tid for herlige skiturer og for gode leseøker. Siden vi ikke fikk sendt ut noe nyhetsbrev før jul, kommer det nå en ekstra fyldig utgave hvor vi løfter fram viktige ting i tiden. Blant annet ser vi på begreper som relativisme og sekularisering. Og vi har fått lov til å ta med et foto av et av kunstneren Marianne Brattelis malerier.

Kirkens offisielle syn på menneskers seksualitet fortsetter å forvirre og frustrere. Vår tyske søsterorganisasjon, Wir Sind Kirche, har nylig formulert et opprop om en fornyet seksualmoral. De ønsker en mer menneskevennlig holdning til seksualiteten. Kanskje vi i Norden bør tenke på å gjøre noe liknende. På vårens seminar får vi anledning til å snakke med våre nordiske venner om eventuelt å sende en lignende henvendelse til våre biskoper. Vi vil gjerne høre fra dere medlemmer om denne saken. Har dere tanker og ideer?

Som dere kanskje har lagt merke til, så begynte jeg som redaktør av Nyhetsbrevet i fjor. Siden valgte Årsmøtet meg til leder for OVEK – Norge. Det blir i meste laget å ha begge funksjonene, så nå lurer vi på om det er noen av dere som har lyst til å være med på å lage bladet vårt. Aller helst ville vi hatt en liten redaksjonsgruppe som kunne samarbeide om saken. Ta kontakt, da vel!

Jeg ønsker dere alle en god fastetid med fordyppelse, bønn og giverglede.

Beste hilsen

Anne Helene Utgaard

Styret har konstituert seg

Etter årsmøtet ser det slik ut:

Leder: Anne Helene Utgaard

Nestleder: Ferenc Seres

Kasserer: Anne Stensvold

Sekretær: Mari Ann Berg

Studieleder: Torstein Seim

Internasjonal kontakt: Aasmund Vik

Vara: Kirsti Mette Bergstrøm

Vara: Gudveig Havstad

Foto: Lars Bendik Borgersen

Pater Ronald

Vi har mistet en kjær prest, et medmenneske og et æresmedlem i den katolske bevegelsen *Også vi er kirken – Norge*. Pater Ronald Hölscher hadde denne sjeldne egenskapen å kombinere en dypt forankret rolle som prest med det å være et åpent og varmt medmenneske.

Han var en prest i tiden. Han forsto mennesker i sin samtid og aksepterte oss alle slik vi var. Ingen tanker skremte ham. Han var et lysende Kristusvitnesbyrd for oss alle, både kristne, jøder, muslimer og ikke minst for sigøynere! Han møtte aldri mennesker med dogmer, men med en vinnende innbydelse til fellesskap. Han bekymret seg for strømninger i kirken, for eksempel sentralisering og vektlegging av den hierarkiske struktur. Og han var kritisk til forbudet mot bruk av prevensjonsmidler. Vi kunne snakke med ham om

alt, og gikk alltid styrket fra samtalene. Han levde slik at vi følte oss stolte over å høre til i den kirken han tjente med hele sitt liv og all sin kraft. Han var den første presten som meldte seg inn i *Også vi er kirken*.

Pater Hölscher lærte oss å tenke stort om det kall til tjeneste som hver enkelt kristen har fått. Han tenkte ikke hierarkisk, men pekte på et krusifiks som henger i St. Hallvard kirke og sa: 'Se, han mangler hender og føtter. Vi må gå for ham. Vi må være hans hender.' Vi så hvordan barna elsket ham, og hvordan han kunne være streng med dem, uten at de et øyeblikk tvilte på hans kjærlighet til dem. Humor hadde han også. Han var en mester i å se hva hver enkelt av oss trengte, enten vi var barn eller voksne, unge eller gamle.

Det er godt å ha kjent pater Hölscher. I takknemlighet lyser vi fred over hans minne.

ahu

kirken og de homofile:

Etter at pave Benedikt hadde holdt sin tale til kurien like før jul, skrev biskop emeritus i Den norske kirke, Sigurd Osberg lic.theol, et brev til ham. Brevet ble offentliggjort i Aftenposten, og førte til en meningsutveksling samt et svar fra paven. Vi gjengir noen av utspillene her:

ÅPENT BREV TIL HANS HELLIGHET PAVE BENEDICT XVI

Kjære Pave Benedict XVI.

I en av de største avisene i Norge, Aftenposten, kunne vi 24.des. lese at De, i et møte med Kurien i Vatikanet, "karakteriserte homoseksualitet som en global trussel på linje med utryddelsen av regnskogene" og at forhold som faller utenfor den heteroseksuelle orden er "en ødeleggelse av Guds verk."

Undertegnede reagerer sterkt på denne måten å beskrive våre homoseksuelle medmenneskers liv på. Selv har jeg arbeidet med temaet og de bibelske tekster i mange år siden jeg var ung prest i Norges Kristelige Studenterbevegelse (tilsluttet World Student Christian Federation). Arbeidet fortsatte som menighetsprest og da jeg ble biskop i 1990. Det førte til at jeg måtte endre min oppfatning. Nå er jeg overbevist om at det finnes en naturgitt forskjell mellom heteroseksuelle og homoseksuelle selv om den ikke kan forklares. Derfor er det ikke rett å beskrive homoseksualitet - "homofili" er et mer dekkende for det spekter det dreier seg om - som pervertert natur. Homofile befinner seg ikke i en unormal status og kan ikke defineres utenfor Guds verk, heller ikke med sitt samliv. En av mine venner, fange i en konsentrasjonsleir under annen verdenskrig, beskrev hvordan han innså dette: "Det var en forferdelig tid både for oss studenter som var fanger og spesielt for jøder med sine gule stjerner. Men fangene med den rosa trekanten led mest. De ble foraktet, ikke bare av sine voktere, men også av de andre fangene."

Jeg håper at De finner en måte å korrigere det inntrykk Deres refererte adventtale til Kurien har gitt. Det er ikke problematisk at vi er uenige som teologer. Det er vi begge fortrolige med. Men vår uenighet må finne andre uttrykk. Jeg lengter etter en sterkere enhet mellom våre kirker. I 1960-årene var vi to romersk-katolske prester og to lutherske som kom sammen til studium av Heinz Schütte's bok: "Um die Wiedervereinigung im Glauben". Jeg har representert i Roma og møtt Deres forgjenger Pave Johannes Paul II tre ganger. Dem hadde jeg gleden av å møte på Focolares bispekonferanse i september 2006 da De tok varmt imot oss på Castel Gandolfo. Jeg lever i ekteskap og har barn og mange barnebarn. Ikke alle kan leve slik. Jeg tror på Deres gode vilje til å formulere annerledes og vil trofast fortsette min daglige morgenbønn for Dem og Deres viktige sentrale tjeneste for kirkene i verden.

Deres bror i Kristus

Oslo 27. desember 2008

+

ØNSKER ANNEN TONE OM HOMOFILE: Biskop Osberg som har forfattet et brev til paven om omtalen av homofile, møtte pave Benedikt på Castel Gandolfo i 2006.

May-Lisbeth Myrhaug påpekte i et svar til biskop Osberg at han neppe kunne ha lest pavens tale i original og at han hadde misforstått hva det dreide seg om. Til dette svarte biskop Osberg:

Hva Paven sa:

Jeg er blitt gjort oppmerksom på at Pave Benedikt ikke anvendte begrepet "homoseksualitet" i sin tale. Etter å ha lest den versjon Vatikanet har sendt ut, er jeg ikke blitt saklig beroliget. Selv om paven ikke anvendte begrepet, åpnet konteksten for å tolke i forhold til de homofiles livssituasjon. Derfor var vel BBC og Aftenposten ikke sitatkorrekte.

Paven sier at det ikke alene er kirkens oppgave å forkynne evangeliet om frelsen, men også å beskytte mennesket. Mennesket er skapt som mann og kvinne og dersom vi ikke respekterer dette skapelsens «språk», kan det føre til menneskets «selvødeleggelse». Umiddelbart fortsetter han: "Regnskogene trenger virkelig beskyttelse, men ikke mindre gjør mennesket det som en skapning som har et medfødt "budskap" som ikke motsier vår

frihet, men i stedet er selve premisset for den."

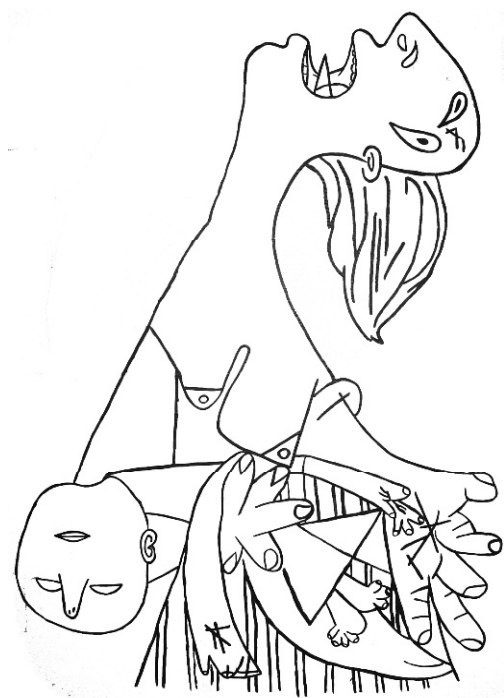
Konteksten gjør at Paven implisitt sier noe om homofile som lever sammen. Og jeg spør ham om dette kan formuleres annerledes slik at våre homofile medmennesker ikke stemples som «selvødeleggere» og mennesker som ødelegger Guds skaperverk. Jeg mener at det er mulig uten at Pave Benedikt mister sin integritet.

Sigurd Osberg

Biskop Osberg har mottatt et vennlig svarbrev fra kardinal Kasper som viser til kirkens katekisme hvor det står at Gud gir personlig verdighet til alle og at kirken motsetter seg alle former for diskriminering. Kasper nevner imidlertid ikke at katekismen ser på homofili som en "disorder".

Gaza

Nei, bildet er ikke fra Gaza. Det er fra Milano. En dag i januar samlet tusenvis av muslimer seg på plassen rundt den vakre katedralen i Milano for å be om fred i Gaza. Senere skjedde det samme i Bologna. Noen av muslimene brente israelske flagg, og dette vakte irritasjon både blant en del politikere og i Vatikanet, men kardinalen i Milano roet det ned. Først og fremst var dette bønn til Gud om fred. Den bønnen står vi sammen om.

Vi orker snart ikke flere bilder av elendigheten i Gaza. Israels ugjerninger river i hjertet. Picasso fortvilte over Francohærens ødeleggelse av den lille baskiske byen Guernica under den spanske borgerkrigen. Vi lar hans berømte maleri uttrykke vår fortvilelse over Gaza. Vi ber om fred og rettferdighet for palestinerne og for israelerne.

(fortsettelse fra side 1, *Ekskommunisering...*)
liturgi vil bety å sette spørsmålstegn ved hele kirkens utvikling etter konsilet.

P. Stephan Haering, benediktiner og spesialist i kirkerett i München, sier at opphevelsen av ekskommuniseringen av de fire biskopene ikke inneholder noe utsagn om hele Piusbrorskapet. Vi må gå ut fra at alle prestene i denne bevegelsen er like suspendert som før, sier han. Det betyr at de ikke kan forvalte sakramentene. Det er derfor ikke snakk om en fullstendig forsoning. Og han legger til at når biskopene nå er tatt inn i folden igjen, betyr det at de må anerkjenne pavens rett til å utnevne biskoper. Dermed vil paven kunne påvirke bevegelsens videre utvikling.

Paven har i alle fall med denne handlingen nok en gang vist sin omsorg for de aller mest konservative. Mange vil se det som bekymringsfullt.

Pavens beslutning har vakt oppsikt i hele verden. Der Spiegel forteller at den tyske forbundskansleren Angela Merkel har uttalt seg sterkt kritisk og forventer en forklaring fra paven. Kardinal Lehman sier at han betrakter det som har skjedd som en katastrofe for kirken. Kirkens troverdighet står på spill. Andre tyske biskoper, prester og legfolk har også reagert. Det er kommet fram at den omtalte biskop Williamson allerede i en preken ved den latinske høymessen i Sherbrooke, Canada, en søndag i 1989 forkynte med stor styrke at ingen jøder var omkommet i gasskamrene. Det var løgn, løgn, løgn, sa han. En kirkegjenger reiste seg og gikk for å anmelde ham til politiet. Hans holdninger er altså ikke noen nyhet.

Vatikanradioen meldte dagen før pavens beslutning at Williamson var anmeldt for antisemittisme til en rettsinstans i Regensburg.

Der Spiegel viser også til at Williamson ikke er noen ensom svale i Pius X-brorskapet. De kan dokumentere samme holdning hos blant annet italienske og tyske medlemmer av brorskapet.

Til tross for en rekke henvendelser til den tyske nuntius og til Vatikanet er det ikke kommet noe oppklarende svar. En beklagelse fra biskop Williamson er gjort kjent. Han beklager de påkjenninger hans uttalelser har påført paven. Han sier derimot ikke noe om at han har skiftet standpunkt. Kardinal Kasper sier at det har skjedd en feil i *management* i kurien. Det har vært kommunikasjons-

problemer. Dette minner om det som ble sagt da paven kom med et uheldig sitat om muslimer i sin tale i Regensburg for en tid tilbake. Da ble han uvenner med muslimene. Denne gangen har han blitt uvenner med jødene og med mange av sine egne. I stedet for *Gaudium et Spes* (glede og håp) gjennomlever kirken nå sorg og skuffelse, sier en journalist i *Süddeutsche Zeitung* og spiller på tittelen til et av de viktigste konsildokumentene.

Den tyske *Wir sind Kirche* har tatt initiativ til en petisjon til paven. Her blir det bedt om at samtlige av de fire biskopene må erklære sin absolutte lojalitet til Det andre Vatikankonsil. *Også vi er kirken – Norge* støtter denne petisjonen.

Vi får håpe og be om at paven takler situasjonen på en klok og troverdig måte.

Siste:

Paven krever at biskop Williamson offentlig trekker tilbake alt han har sagt om Holocaust. Han sier videre at for at *Prestebrorskapet Pius X* skal inkluderes i kirkens fulle fellesskap, må det gis ubetinget tilslutning til Det andre Vatikankonsil og til de etterkonsiliære pavene. Williamson har svart at han vil trekke tilbake sine uttalelser om at ingen jøder ble gasset i hjel under 2. verdenskrig, når det blir bevist at han tok feil. Han har for øvrig nå fått taleforbud av sin overordnede biskop når det gjelder politiske spørsmål.

En svensk dokumentar om SSPX finner du på http://svtplay.se/v/1414020/uppdrag_gransking/del_2_av_22

Vatikanradioen meldte dagen før pavens beslutning at Williamson var anmeldt for antisemittisme til en rettsinstans i Regensburg.

Budet som gjelder

Preken av fr. Arne Fjeld i St. Dominikus
30. søndag i det alminnelige kirkeår, 2008

I dagens tekst siterer Jesus Kristus Skriften, Loven og profetene, som Det gamle testamente ble kalt. Forskjellige partier i datidens Israel forsøkte å bringe predikanten fra Galilea i miskreditt, ved å få ham til å si noe som var i strid med Guds bud.

Jesus Kristus blir ikke satt fast, han siterer det sentrale bud fra Mosebøkene: Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte, av hele din sjel og av hele ditt sinn. Jesus Kristus skal fornye Israels religion. Men Åpenbaringen gitt til Moses står ved lag.

Samtidig får vi i dag høre en vakker lesning først i messen, fra 2. Mosebok, om hvordan innflytteren til Israel skal behandles. Men dette er en belæring som ikke står ved lag i dag: «Låner du penger til en landsmann, til en fattig nabo, da skal du ikke være som en pengeutlåner mot ham. Du skal ikke kreve rente av ham.»

Denne loven fra 2. Mosebok, avspeiler et annet samfunn enn vårt. Var man nomade som drev buskapen omkring for å finne nye beiter, var solidariteten annerledes enn i vårt. I vårt samfunn ville ingen låne ut penger, uten å få renter, som tilsvarer den avkastning jeg ville fått, hvis jeg for eksempel brukte summen til å bygge og drive en fabrikk eller en frisørsalong. Mosebøkens forbud mot å ta renter gjelder ikke i våre samfunn. Men det gjaldt i den kristne middelalder.

Og dette illustrerer vår situasjon som kristne som har Kristus til Herre og ønsker å gjøre hva Herren vil. Det viktige i Guds åpenbaring av seg selv er evig og uforanderlig. Mens mange trekk av kristen moral er underlagt forvandlingens lov.

Synes man at trekk av kirkenes undervisning om kristen livsførsel er forunderlig, foreldet, eller i strid med fornuften, hjelper det å ha sans for historie. Historie innebærer at det er forskjell på før og nå. Og når vi ser på Kirkens historie, ser vi at biskoper i fortiden er kommet med belæring om hva som er god moral, om hva man skal stemme på ved parlamentsvalg, som de neppe ville gitt i dag.

Og skoleeksemplet på uttalelser som er blitt passé, er «Syllabus om feiltagelsene», «Syllabus errorum», fra 1864, en liste over moderne tiders fenomener fra midt på 1800-tallet, hvor det meste av det som nå betraktes som tegn på menneskets verdighet, ble fordømt som feiltagelser. Listen omfattet demokrati og religionsfrihet.

Nå er det naturligvis ikke mulig i sin egen tid å ta et skritt tilbake og se klart hva som er evig i den brede katolske tradisjon og hva biskopene og teologene sier, mest fordi de er barn av sin tid og lever i en bestemt situasjon.

Men på 1800-tallet, da begrepet «utvikling» var nytt og spennende, forsøkte store teologer, som John Henry Newman - som har skrevet *Leid Milde Ijos* - å finne kriterier for

hva som er en sunn utvikling av kristen lære, og hva som er forfall eller utglidning. Hans *Essay on the Development of Christian Doctrines* er en klassiker, som blir stående.

Nå har jo den romerske katolske kirke den fordel, at den har et læreemбе. Hver enkelt av oss er ikke gitt oppgaven å finne ut alene av hva som er Kristi vilje, ved alle mulige veivalg.

John Henry Newman var også aktiv når det gjaldt å få læresetningen om Pavens Ufeilbarlighet eller Kirkens Ufeilbarlighet til å svare til virkeligheten, være sann uten overdrivelser, da den ble vedtatt i 1870.

Alle de katolske biskopene i hele verden har sammen oppgaven å formulere hva som er

**Det viktige i
Guds
åpenbaring av
seg selv er
evig og
uforanderlig.
Mens mange
trekk av
kristen moral
er underlagt
forvandlingens
lov.**

permanent i den kristne arv, og hva som bør være gjenstand for fornyelse. Og de lokale biskopene skal lytte til hva som er folkets tro i deres bispedømme, og gjøre det kjent i bispekollegiet.

Biskopen av Roma har arvet Peters embede som leder for apostelkollegiet. Så normalt er det biskopen av Roma, eller paven, som formulerer og proklamerer Kirkens tro, og tekstene vedtas ikke uten ham.

Og så er det ennå et trinn til i proklamasjonen av vår felles tro: det kalles «mottagelsen», resepsjonen. Det troende folk må gjenkjenne sin tro i teksten som kommer fra Vatikanet, og ta imot den. I den vestlige kirke er det en lang prosess, og kriteriet på at belæringen er MOTTATT, er visstnok at den blir gjentatt av Vatikanet med mellomrom i tiårene etter.

Tradisjon og fornyelse. Noe permanent og noe foranderlig. "Du skal elske Herren din Gud" er permanent. Forbud mot å ta renter er foranderlig. Når Kirken, som jo er de dømte, våger å belære, er det fordi hver enkelt av oss er gitt Den Hellige Ånd i dåpen. Den Hellige Ånd gir oss sans for det som er av Gud. Nå får man mer sans for hvordan Gud er, jo mer man er Gud hengiven. Det hjelper å «elske Herren vår Gud av hele sitt hjerte, av hele sin sjel og av hele sitt sinn», når man skal forsøke å skimte Guds veier. Og vi tror, at likesom Bibelen er inspirert av Gud, er Kirken, med lære-embedet, inspirert og veiledet av den samme Gud hellig ånd.

I perioder er det normalt spenning mellom Kirkens, fellesskapets, vedtatte oppfatninger og noen enkeltkristnes innsikt og overbevisning. Slik må det være, for det er alltid noen som tenker noe først, og sier det først.

Men Læreutviklingen viser, at Den Hellige Ånd sier det samme til fellesskapet og til de enkelte. Nye tanker slår igjennom og med tiden blir de almene, og det blir igjen enighet og enhet i Kirken.

Kristus lover at Den Hellige Ånd skal veilede oss til hele sannheten. Det gjør den bedre, jo mer vi lytter. Jo mer vi ønsker å være Herrens tjenere. Så la oss be om nåde til å elske Herren vår Gud av hele vårt hjerte, av hele vår sjel og av hele vårt sinn, Og vår neste som oss selv.

Vel møtt til NORDISK SEMINAR

Akademiet Også vi er kirken – Norge har gleden av å invitere til et nordisk møte og seminar 8.-10. mai 2009. Seminaret vil bli holdt på Mariaholm, bispedømmets leirsted, sørøst for Oslo.

I hovedtemaene for seminaret vil vi ta utgangspunkt i katolsk moralteologi. På bakgrunn av alle utspill fra Vatikanet i ulike moralske spørsmål, ønsker vi å undersøke hvordan en troverdig katolsk etikk kan og må begrunnes. Kan man for eksempel avvise homofilt samliv ut fra naturretten? Og hvordan kan vi argumentere for våre egne standpunkter i moralske spørsmål i tråd med det beste i katolsk moralteologi?

Etter en generell tilnærming til moralteologien, ønsker vi å belyse katolsk tenkning om sex, samliv og ekteskap. Her er det behov for nytenkning.

Som tredje tema ønsker vi å se nærmere på legfolkets situasjon i kirken 50 år etter konsilet.

Vi har henvendt oss til noen dyktige katolske teologer, men avventer svar fra dem. Mer informasjon følger så fort alle brikkene er på plass.

Fredagskvelden blir det medlemsmøte hvor vi vil fokusere på OVEKs rolle i kirken i Norge i dag. Hva kan vi bidra med og hvordan vi kan gjøre det på en troverdig måte?

Vi håper inderlig å samle et betydelig antall reformvillige katolikker til seminaret, og at vi kan la oss inspirere av foredragsholderne og av hverandre til fortsatt innsats for kirken vår. Ikke minst blir det spennende å høre om erfaringer og visjoner i Finland, Sverige og Danmark.

Lørdag legger vi inn tid for vårens årsmøte i OVEK – Norge.

RELATIVISMENS SKREKKELIGE GRU ... – OM BEHOVET FOR EN "IKKE-RELATIVISTISK RELATIVISME"

Av Ola Tjørhom

"Relativisme" har lenge vært et favorittuttrykk på massivt kulturkonservativt hold. Det spiller dessuten en nøkkelrolle blant kristne på den protestantiske høyresiden, særlig i USA. Nå synes dette begrepet også å få en renessanse innenfor en katolsk kontekst. Mange av våre trosfeller hevder at de rystes i møte med det de oppfatter som teologisk, etisk og kulturell relativisme. Og motstanden mot den påståtte relativismen blir stadig mer høylydt.

Et eksempel på dette kan vi til og med finne i en bok vår nåværende pave ga ut i 2005, sammen med den konservative italienske senatspresidenten Marcello Pera fra Berlusconi parti *Forza Italia*. Boken har fått den talende tittelen *Ohne Wurzeln: Der Relativismus und die Krise der europäischen Kultur* (St Ulrich Verlag: Augsburg). Dens gjennomgangstema er at relativismen har ført den europeiske kulturen ut på avgrunnens rand og truer våre samfunn på akutt vis – altså en slags teologisk versjon av Oswald Spenglers deprimerende og deprimerende teori om den vestlige kulturens undergang. Og etter daværende kardinal Ratzingers syn – som ble valgt til pave rett etter at boken kom ut, er det en hovedoppgave for kirken å korrigere og motvirke denne truende utviklingen.

Siktet med denne lille ytringen – som skrives på oppfordring fra Nyhetsbrevets redaktør, er slett ikke å presentere en tilnærmet fullstendig drøfting av relativismebegrepet. Av tidsmessige grunner må jeg nøye meg med å antyde noen korte – og knapt helt objektive – teser som forhåpentlig vis vil kunne bidra til å sette dette fenomenet i et visst perspektiv. Jeg viser i denne forbindelse for øvrig til en nettopp ferdigskrevet artikkel om et parallelt emne – se Ola Tjørhom: *Romersk-katolsk antimodernisme: et påfallende comeback* (vil bli trykket i Kirke og Kultur, nr. 6 2008). Disse to bidragene kan med fordel leses sammen.

I. Relativisme – det vi ikke liker

Et av relativismekritikkens hovedpoeng er at dette fenomenet har ført til stort armslag for det destruktivt uklare på bekostning av det konstruktivt klare. Samtidig er det i mange situasjoner mitt inntrykk at knapt noe er så vagt som dette uttrykkets konkrete betydning. Det anvendes gjerne som et uspesifisert skjellsord – eller som en samlebetegnelse på alt det en ikke liker. Dersom relativismekritikken overhodet skal ha mening, skylder dens talsmenn å gjøre det klart både for seg selv og oss andre hva relativismen faktisk består i. Den kategoriske og militante antirelativismen har gjerne et påfallende lavt presisjonsnivå.

II. Relativismen – i hvilken grad finnes den?

I dagens situasjon støter vi fra tid til annen på holdninger som vil kunne få oppløsende følger i forhold til moral så vel som kultur. Slike tilbøyeligheter må vi forsøke å korrigere – ikke primært ved hjelp av høyrøstede proklamasjoner, men innenfor rammen av en åpen dialog. Relativismekritikken synes imidlertid ofte å se spøkelser ved høylys dag. Mye av den påståtte relativismen viser seg nemlig å være alt annet enn relativistisk. Det gjelder blant annet store deler av modernismen og den modernistiske kulturen. Til forskjell fra en ofte forvirrende ullen "postmodernisme", legger modernismen sterk vekt på allment forpliktende sannheter – samtidig som den gir rom for den menneskelige eksistensens bredde og rikdom.

III. Antirelativismens statiske og sekteriske preg

Jeg vil ikke påstå at relativismekritikken er konsekvent uberettiget. Men den får i mange utgaver et statisk, forskansende og nesten hysterisk preg. Den har videre klare nostalgiske og tilbakeskuende trekk. Slik sett

synes den i hvert fall indirekte å være preget av en svak skapelsesteologi. Den ser nemlig bort fra at Gud ikke bare åpenbarer seg utenfra og i motsetning til verden, men også i og gjennom den verden han har skapt. Skapelsesteologien fungerer altså som et dynamisk korrektiv overfor antirelativismen. Den minner oss om at Guds vilje møter oss gjennom elementære menneskelige relasjoner og livsprosesser.

IV. Relativisme og "politisk korrekthet"

Såkalt politisk korrekthet er ett av den ideologiske nykonservatismens viktigste hatobjekter. Men i denne sammenheng går gjerne avgjørende verdier som solidaritet, omsorg og likeverd med i dragsuget. Nå er ikke nykonservatisme og antirelativisme nødvendigvis det samme.

Disse fenomenene opptre imidlertid gjerne innenfor en slags symbiose, særlig når våre ivrigste relativismekritikere – påfallende ukritisk – sluker tøylesløs økonomisk nyliberalisme. Dette forklarer hvorfor antirelativismen i flere tilfeller framstår som politisk reaksjonær.

V. Relativismekritikk og mangfold

Ett av de største problemene ved antirelativismen er at den roter sammen destruktiv relativisme og konstruktiv mangfold. I en verden preget av militant splittelse, må hensynet til enheten overordnes mangfoldet. Samtidig lar enhet seg aldri realisere uten et betydelig innslag av mangfold. Enhet og mangfold framstår altså på sett og vis som to sider av samme sak. I denne forbindelse består utfordringen ikke bare i å passivt tolerere det som er annerledes, men i å aktivt glede seg over og lære av menneskelivets uendelige rikdom.

VI. Relativisme og katolisitet

Den katolske visjonen består i å omfatte det som tros over alt, til alle tider og av alle (Vincent Lerin). Denne visjonen kan ikke realiseres uten menneskelig sjenerøsitet og evne til å ha flere tanker i hodet på en gang. Dette betyr selvsagt ikke at sann katolisitet er relativistisk. Men det kan tenkes at steril enøydhed utgjør en like alvorlig trussel mot katolisiteten som mye av det som blir avfeid som relativisme. I kjølvannet av dette er det

dekning for å hevde at den såkalte *one issue*-politikken kommer til kort i forhold til den katolske troens bredde.

VII. Mangfold og strukturer

Det finnes eksempler på at et rikt og byggende mangfold trues innenfor kirken i dag. Dette mangfoldet lar seg ikke ivareta som en blott og bar idé, men krever konkrete strukturer. Roms biskop sikter ikke bare på å verne om kirkens enhet; paven skal også sikre rom for et reelt og inkluderende mangfold i kirkens liv. Denne oppgaven kan først løses i samarbeid med bispekollegiet og innenfor den biskoppelige kollegialitetens rammer. Og den forutsetter hele gudsfolkets medvirkning, med alle de gaver dette folket har fått del i. Først på et slikt grunnlag vil det være mulig å holde den enøyde antirelativismen i tømmene.

VIII. Antimodernisme som fatal blindvei

Relativismekritikken har i mange tilfeller fått klare premoderne og antimodernistiske trekk. Nå er det vel ikke så overraskende at førmoderne tilbøyeligheter opplever en viss renessanse i dagens situasjon; dette er en følge av den såkalte postmodernismen. På katolsk hold burde vi imidlertid vite bedre. Det er ikke fryktelig lenge siden militant katolsk

antimodernisme truet med å gjøre kirken til dens absolutte motsetning – nemlig en forskansende og verdensfornektende sekt. Antimodernismens pågående frammarsj må derfor stoppes.

IX. Relativismekritikk og Det annet Vatikankonsil

På enkelte hold får Vaticanum II skylda for den trosmessige relativismens påståtte inntog i katolsk teologi. Dette er selvsagt en helt meningsløs påstand. Men den gjentas likevel hårdnakket. Og den støttes – indirekte, men akk så effektivt – av blodferske katolske MF-stipendiater som trekker oppgitt på skuldrene over konsilets "naivitet" i møte med verden. Dermed blir det også på dette feltet en avgjørende utfordring å holde liv i idealene fra Det annet Vatikankonsil, samt å minne om at konsilets tekster er forpliktende kirkelære.

Det er ikke fryktelig lenge siden militant katolsk anti-modernisme truet med å gjøre kirken til dens absolutte motsetning – nemlig en forskansende og verdensfornektende sekt.

X. Antirelativisme og økumeniske allianser

Den kristelige relativismekritikken utgjør grunnlaget for høyst merkverdige allianser. Det er ikke minst tilfelle når konservative katolikker begir seg inn i brennhete omfavnelser av nykonservative evangelikale. For her dreier det seg om grupper som befinner seg milevis fra sentrale teologiske katolske anliggender og som ofte har en militant antikatolsk fortid. I en artikkel i The Tablet for en tid tilbake omtalte jeg dette som en ny form for "politisk økumenikk". En slik økumenikk vil ikke bringe oss nærmere synlig kirkelig enhet.

Helt til slutt: Det finnes klart destruktive former for relativisme. Og det finnes reinspikka indifferensisme eller likegyldighet i viktige tros- og verdimesse spørsmål. Slikt må vi skygge unna og korrigere. Men vi må alltid se til at barnet ikke blir kastet ut med badevannet, som det heter med et grusomt uttrykk. Dette skjer hvis vår relativismekritikk avskjærer oss fra det rike og byggende mangfoldet som rommes i kirkens liv. Vi trenger derfor det jeg vil betegne som en **"ikke-relativistisk relativisme"** – som et vern mot uniformistisk enøydhed og en påminnelse om de uendelig mange og rike gavene Gud stadig gir oss i Helligånden.

Kvinnelige diakoner?

Mange norske katolikker skrev i 2007 og 2008 under på en bønn til paven om å gjenåpne ordningen med vigslende kvinnelige diakoner i kirken. På festen for den hellige Teresa av Avila, den 15. Oktober 2008, møtte representanter fra den internasjonale katolske bevegelsen for ordinasjon av kvinner opp utenfor Vatikanet. Etter en pressekonferanse med stort oppbud av internasjonal presse gikk de til Peterskirken. De var kledd i lilla t-skjorter med påskriften: *Ordiner katolske kvinner*. Noen var kledd som diakoner i den tidlige kristne kirken. De holdt en kort bønn på Petersplassen og delte ut løpesedler i et par timer. Det så ut til å bli overveldende godt mottatt, også av prester som kom forbi. Men da de forsøkte å overlevere petisjonen til paven gjennom en representant for sveitsergarden, var det slutt. Da ble de 11 kvinnene omringet og stoppet av 13 italienske politifolk som hadde fulgt med dem hele tiden. Etter å ha sjekket kvinnenenes pass og tatt fra dem det materialet de delte ut, tilkalte de sjefen for Vatikanets eget politi. Han kunne ikke tillate dem å overlevere petisjonen til sveitsergardisten, men han lovet å overlevere den direkte til paven selv. I følge en av de italienske politimennene, var det første gang på 15 år at sjefen for Vatikanets politi var blitt tilkalt for å hankses med en demonstrasjon!

Kilde:

www.womenpriests.org/deacons/report.asp

ahu

På nettstedet forskning.no publiseres nyheter fra forskningsfronten. Derfra har Nyhetsbrevet tatt inn følgende artikkel:

Syke av avvisning

Homofile tar skade av foreldre som avfeier deres legning i ungdomsåra. For første gang ser forskerne en klar sammenheng.

Å stå frem som homofil når man er ung, kan oppleves som svært tungt. Noen blir møtt med negative reaksjoner, dessverre også fra foreldrene.

Nå viser en fersk studie fra USA at lesbiske, homofile og biseksuelle tar skade av foreldre som ikke vil vite av deres seksuelle legning. I voksen alder får de avviste betydelig mer psykiske problemer enn homofile med et tolerant opphav.

Depresjoner og selvmordstanker

Studien omfattet 224 lesbiske, homofile og biseksuelle i alderen 21 til 25 år fra California-distriktet. Samtlige hadde angloamerikansk eller latinamerikansk herkomst. Gruppen som hadde opplevd mye forakt fra mor eller far, hadde forsøkt å ta sitt eget liv 8,4 ganger oftere enn sine frender som hadde erfart lite eller ingen avvisning.

Videre var det blant de avfeide nesten seks ganger så mange som rapporterte om tunge depresjoner. Den samme gruppen eksperimenterte nesten fire ganger mer med narkotika og ubeskyttet sex i miljøer med utbredt Hiv-smitte. Det var de latinamerikanske guttene som hadde møtt flest negative reaksjoner fra foreldrene.

Studien ble utført ved San Francisco State University og er nylig publisert i det anerkjente forskningstidsskriftet **Pediatrics** som omhandler pediatri og læren om barnesykdommer.

Et familieproblem

Nå ønsker forfatterne bak studien at deres funn skal danne grunnlag for nye behandlingsmåter av homofile og biseksuelle med psykiske problemer.

- For første gang har forskningen påvist en klar forbindelse mellom foreldrenes negative holdninger og barnas mentale helse i voksen alder, sier hovedforfatter bak studien Caitlin Ryan i en pressemelding.

Ryan understreker at studien gir en viktig nøkkel til problemet. Kunnskapen kan endre vår forståelse av hvordan vi kan forebygge psykiske problemer blant homofile, lesbiske og biseksuelle. Hjelpeapparatet rundt homofile har til nå i veldig stor grad fokusert på pasientene selv. Man har ikke hatt nok kunnskap om hvilken virkning familien egentlig har på ungdommens utvikling, heter det i pressemeldingen.

Endring i familiens oppførsel kan altså være utslagsgivende.

Ingen tilsvarende studier i Norge

Forsker og førsteamanuensis Heidi Eng ved Diakonhjemmet Høgskole i Oslo har forsket på idrettsutøvere som lever lesbisk/homofilt. Hun kjenner ikke til studien fra San Francisco, men kan uttale på generelt grunnlag at det finnes få tilsvarende studier i Norge.

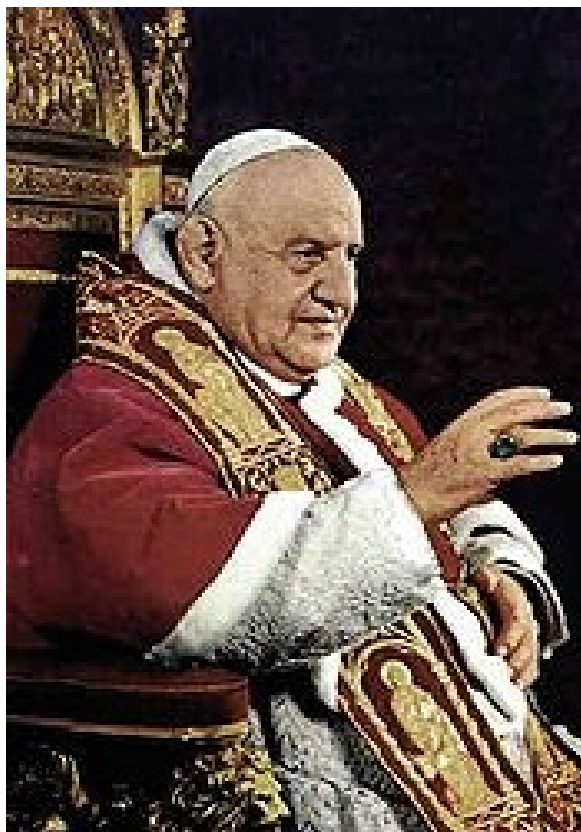
- Slike studier er utvilsomt viktige så lenge vi vet at ungdom sliter med voksne som ikke anerkjenner deres liv og følelser, sier hun til forskning.no.

Eng er likevel kritisk fordi hun mener at slike studier også fokuserer for mye på elendige livsvilkår blant de homofile. Hun er lei av at homofile ofte blir presentert gjennom beskrivelser av problemer og smerte.

- Et slikt fokus forsterker oppfatningen om at det er fryktelig vanskelig å leve et annet liv enn det normative heterofile.

- Men du kan vel ikke se bort fra at disse unge menneskene lider under manglende anerkjennelse under oppveksten, og at dette er viktig kunnskap?

- Ja, dette er viktig kunnskap, og jeg har selv bidratt i egen forskning til å rette søkelyset på homofobi og mistrivsel i idretten. Men nå mener jeg at vi i Norge trenger en større oppmerksomhet omkring at et annerledes liv også kan være noe positivt. (Hentet fra: forskning.no, 6. januar 2009)

Vi er ikke i verden for å være et museum, men for å være en blomstrende hage full av liv slik at vi kan gi verden, både i og utenfor Kirken, mot og håp.

Den 28. oktober var det 50 år siden kardinal Angelo Giuseppe Roncalli ble valgt til pave. Han tok navnet Johannes og markerte allerede med dette et oppbrudd i forhold til sine nærmeste forgjengere. *Il Papa buono* (den gode paven) ble han kalt i Italia. Som få, om noen pave før ham, tok han menneskene, tiden og kulturen

på alvor. Og gjennom hans tid som pave, fikk kirken et mer

menneskelig og innbydende ansikt. Et ansikt som var åpent for tidens spørsmål og for nøden i verden. Vi er ikke i verden for å være et museum, sa han, men for å være en blomstrende hage full av liv slik at vi kan gi verden, både i og utenfor Kirken, mot og håp.

Den 25. januar overrasket han verden med å sammenkalle til Det andre Vatikankonsil. Han ønsket at Kirken skulle bli bedre i stand til å forstå sin samtid og til å tjene menneskene på en måte som svarte til deres behov. Slik ble *aggiornamento* et hovedanliggende på konsilet.

Johannes XXIII's liv var båret av en sterk tillit til Gud. Han hadde et kritisk blick på kirkens historie og en av troen næret optimisme for menneskehetens framtid. Og

han mente at kirken skulle spille en rolle i forhold til fred og rettferdighet i verden. Hans encyklika *Pacem in Terris* fikk en strålende mottakelse både innad i Kirken og utad.

Den internasjonale *Folkebevegelsen Wir sind Kirche* ble stiftet i Østerrike i år 2000, samme år som Johannes XXIII ble saligkåret.

Det skjedde i takknemlighet for alt den gode paven gjorde for kirken og med

det formål å fortsette å gå den veien som han og Det andre vatikankonsil hadde staket ut for Guds folk på vandring. Vi i OVEK- Norge minnes Johannes XXIII med takknemlighet og kjærlighet og vi arbeider og ber om at hans tanker må videreføres i vår tid.

En tysk oversettelse av pavens åpningstale ved konsilet kan du lese her:

www.ub.uni-freiburg.de/referate/04/semapp/konzil

På engelsk:

www.christusrex.org/www1/CDHN/v2.html

ahu

Kristen tro i en sekulær tidsalder

Charles Taylors bok om religionens vilkår i den vestlige sivilisasjon

Av Pål Kolstø

Canadieren Charles Taylor (f. 1931) er en av de ledende filosofer i dag. Han har skrevet innflytelsesrike bøker om en rekke forskjellige emner, alt fra psykologi og etikk til kulturforståelse og politikk. Samtidig er han også katolikk, og med dette utgangspunktet har han skrevet en koloss av en bok – over 800 sider – om religionens plass i den vestlige kultur, intet mindre. Boken har tittelen *En sekulær tidsalder* (*A Secular Age*, Harvard 2007) og tar som utgangspunkt at et fundamentalt skifte i den vestlige kultur har funnet sted over de siste 500 år som best kan karakteriseres med merkelappen 'sekularisering'.

Dette er riktignok ingen oppsiktsvekkende påstand, mange forfattere har gjort samme observasjon før ham. Det nye hos Taylor er dels de forklaringene han gir på dette fenomenet, dels den nyanserikdom han utstyrrer denne forklaringen med. Han finner til stadighet unntak fra og varianter av hovedfortellingen som han drøfter i stor detalj. Dette gjør at boken svulmer opp og til tider kan være vanskelig å følge. Jeg vil i det følgende ikke gjøre noe forsøk på å gi en samlet fremstilling av hele bokens budskap – jeg har heller ikke rukket å lese hele – men vil nøye meg med å trekke frem en del tanker som jeg tror kan være av stor relevans for norske katolikker i dag.

Taylor begynner med å skille mellom tre former for eller aspekter av sekularisering. Det første gjelder sekulariseringen av samfunnets institusjoner: Vi lever ikke lenger i et teokrati der Guds lover og samfunnets lover er sammenfallende. Samfunnets grunnvoll er sekulært. Den neste betydningen er sekulariseringen av menneskenes holdninger, oppfatninger og praksiser: troen blir marginalisert i menneskenes liv, for mange blir den skjøvet helt ut av det. Men så identifiserer Taylor også en tredje form for sekularisering som er nær forbundet med den forrige, men som han likevel mener må holdes atskilt fra den. Dette angår de sosiale og kulturelle betingelsene for religiøs tro. Taylor konstaterer at for 500 år siden – og tidligere – var det så

godt som umulig for menneskene i Europa å *ikke* tro. De tok for gitt det som (den katolske) kirken lærte dem. Vantro – for ikke å si ateisme – var ikke bare unntaket, men for de aller fleste en *umulighet*, noe ikke-tenkbart. I dagens verden er dette helt annerledes. Nå er troen – selv for de mest ihuga og strengt praktiserende kristne – bare en av mange muligheter. Vi kan ikke lenger ureflektert overta en religiøs fortolkningsramme av virkeligheten som samfunnet rundt oss presenterer.

Hva er det som har skjedd i mellomtiden?

Taylors store prosjekt er å etterspore de sosiale, psykologiske og andre betingelser som har drevet frem denne utviklingen. Han avviser det han kaller subtraksjonsteorien, som ser sekulariseringen som et sammenhengende opplysningsprosjekt der menneskene finner ut at de kan klare seg uten hypotesen 'Gud' på stadig flere samfunnsområder, og til slutt kvitter seg helt med den som en unyttig og unødig kompliserende forklaring på livet. Oppblomstringen av new age og tilsvarende åndelige bevegelser tyder på at denne forklaringen i hvert fall ikke fanger opp hele bildet.

Derneft kritiserer Taylor moderniserings-tesen som ser sekulariseringen som en uunngåelig konsekvens av omleggingen fra tradisjonelt bondesamfunn til moderne industrielt bysamfunn. I følge denne teorien var bonden avhengig av ikke-menneskeskapte forhold som temperatur og regn og derfor tilbøyelig til å forklare livet og dets tildragelser som uttrykk for guddommelig innvirkning. Byborgeren og industriarbeideren derimot ser at de viktige forholdene rundt ham er skapt av mennesker. Slike nokså endimensjonale sekulariseringsteorier har stått sterkt i vestlig forskning ikke bare i samfunnsvitenskapene, men også faktisk i teologien på 1960- og 1970-tallet, da for eksempel teologen Harvey Cox skrev en bestselger om *The secular city*. For å tilbakevise enkle forklaringsmodeller om sammenhengen mellom modernisering og sekularisering er det nok å vise til dagens USA, mener Taylor: amerikanerne lever i et av verdens mest moderne og teknologisk avanserte samfunn, men praktiserer likevel religiøs tro i langt høyere grad enn for eksempel europeere.

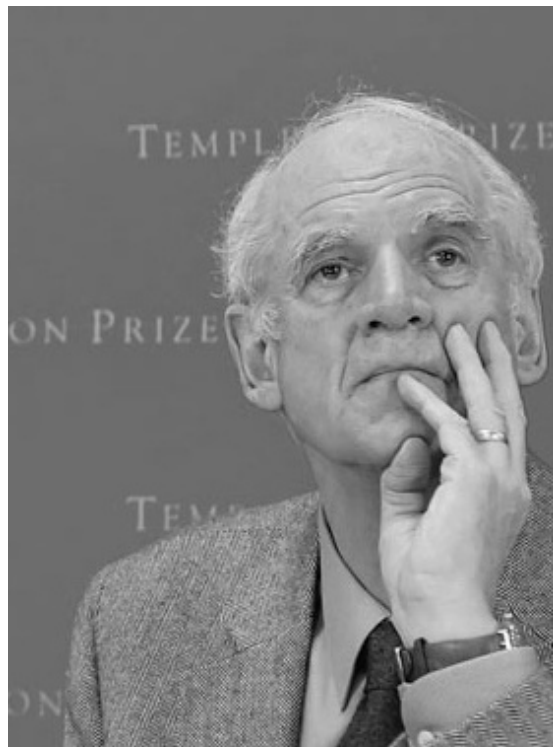
Like fullt er også USA i dag et sekularisert samfunn i Taylors *tredje* betydning, et samfunn hvor tro (i mange varianter) er noe du *velger* – og kan la være å velge. Denne tilstanden kaller

Taylor 'autentisitetens tidsalder': Med det mener han en livsforståelse som går ut på at vi alle har hver vår måte å realisere vår menneskelighet på, og at det er viktig for den enkelte å finne frem til sin 'egen vei', sitt eget livs innhold, og ikke henfalle til konformisme, til hva alle de andre mener. Dette kravet om at den enkelte skal ta ansvar for sitt livs mening mener han oppstod første gang i romantikken, og er i dag noe som er allment godtatt.

Mange forskere skiller i dag ikke bare mellom tradisjonelle og moderne samfunn, men opererer også med størrelsen 'det post-moderne' samfunn. Taylor opererer med en tilsvarende tredeling, som han kaller 'det gammeldurkheimianske', 'det nydurkheimianske' og det 'postdurkheimianske' samfunn. Disse kategoriene henspiller på den franske sosiologen Emile Durkheim som i 1912 skrev en viktig bok om *De elementære former for religiøst liv*. Her gir Durkheim en utpreget funksjonalistisk forklaring på religionens rolle, hvorfor den oppstår og opprettholdes i forskjellige samfunn: den har som hovedoppgave å holde samfunnet sammen og bidra til at det ikke faller fra hverandre i anarki og kaos.

Som troende vil Taylor avvise at dette perspektivet gir hele forklaringen: i teknisk forstand er jo dette en ateistisk forklaring som ikke trenger 'hypotesen Gud' for å forklare de religiøse fenomener. Men Taylor er likevel enig med Durkheim i at religionen nok har hatt denne funksjonen også, i hvert fall tidligere. Mens religionen i 'det gammeldurkheimianske' samfunn bidro til å holde oppe samfunn der herskerne styrte 'av Guds nåde', fikk den i 'den nydurkheimianske tidsalder' en ny rolle ved at den ble knyttet til det nasjonale prosjekt og den nasjonalistiske mobilisering. Men i dagens post-nasjonale, post-moderne og post-durkheimianske samfunn er denne funksjonen en saga blott, mener Taylor. Troen er nå i stedet knyttet til den enkeltes selvrealisering.

Jeg lovet innledningsvis at denne raske gjennomgangen av Taylors bok skulle ha noe å si til norske katolikker i dag. Og her kommer det: Taylor konstaterer at mange konservative katolikker tenker med lengsel tilbake på den durkheimianske tid da de religiøse autoriteter kunne fortelle hvordan ting hang sammen og hvordan man skulle oppføre seg, og folk innrettet seg etter det. De konservative føler at for å fordømme den nye tid og dens autentisitetskrav er det nok å vise til at den har

ENHVER ORDEN SIN EGEN UTGLIDNING:

Filosofen Charles Taylor tviler på at vi har noe å vinne på å gå tilbake til tidligere tiders konformitet.

ført til en oppblomstring av friflytende og ikke særlig krevende former for spiritualitet:

"Men de burde stille seg selv to spørsmål. For det første. Er det i det hele tatt mulig å tenke seg at vi i dag kunne vende tilbake til en gammeldurkheimiansk eller selv en nydurkheimiansk orden? Og for det andre, og på et dypere plan: har ikke enhver orden sin egen form for utglidninger? Selv om vår tid har en tendens til å produsere mange nokså lite dyptloddende og lite krevende åndelige valgmuligheter, så burde vi ikke glemme de åndelige omkostninger som følger med forskjellige former for tvungen konformitet: hykleri, åndelig avstumpning, indre opprør mot Evangeliet, sammenblandingen av tro og makt, og det som verre er. Så selv om vi hadde hatt et reelt valg, tror jeg kanskje vi ville gjøre lurest i å holde fast på den nåværende orden."

(Taylor, *A Secular age*, s. 513)

Homofili-debatter

I

Kirkens offisielle syn på homoseksualitet er vel kjent, og likevel vakte det oppsikt da Vatikanets utsending til FN, erkebiskop Migliore, i desember gikk imot et resolusjonsforslag i FN om å avkriminalisere homoseksualitet. Over 90 land i verden har lovgivning som setter straff for homoseksualitet, noen land har dødsstraff.

Det var den franske president Sarkozy som på vegne av samtlige land i EU satte fram forslaget om avkriminalisering. Men Vatikanet, USA og blant annet alle muslimske land motsatte seg forslaget om avkriminalisering. Det ble ikke vedtatt. (Over 60 land stemte for forslaget.)

Den hellige stol mener imidlertid at all diskriminering og vold mot homofile bør opphøre og oppfordrer stater til å avskaffe straff. Men det var jo det dette forslaget gikk ut på. Så journalister fra mange kanter av verden spør seg: Hva er problemet? Vatikanet begrunnet sin motstand med at dersom nasjoner blir presset til å avkriminalisere homoseksualitet, vil de senere kunne presses til å godta homofile ekteskap og homofiles rett til å adoptere barn, noe som oppfattes som helt uakseptabelt.

Mange undret seg over at kirken på den ene siden ikke ønsker at homoseksualitet skal være straffbart, men på den andre side ikke ønsker å bidra til avkriminalisering. Etter nye runder med spørsmål fra pressen, kom det fram at Den hellige stol også mener at begreper i resolusjonsforslaget mangler klare definisjoner. Som eksempler ble nevnt *seksuell orientering* og *kjønnsidentitet*.

Kilde: www.zenit.org/index.php?l=engli

II

Det vakte på nytt oppsikt da paven i sin adventstale til kurien 2008 slo fast at ekteskapet mellom mann og kvinne må beskyttes mot ødeleggelse på samme måte som jordens vann og regnskog må beskyttes. Sannheten om menneskene er at de er skapt som mann og kvinne, og bare når de lever i pakt med den av Gud skapte natur, lever de i pakt med Guds vilje. Om vi modifierer budskapet fra skaperverket, vil det føre til selvdestruksjon, sa paven. Han etterlyste en økologi for mennesket slik det finnes for regnskogen. Og han oppfordret igjen til lesing av encyklikaen *Humanae Vitae*. Det er denne talen av paven som biskop emeritus Sigurd Osberg, Den norske kirke, tar opp i sitt åpne brev til paven. Se side 4 i Nyhetsbrevet.

Kilde: *Address of Pope Benedict XVI to the Members of the Roman Curia*, www.vatican.va/holy_father/benedict_xvi/speeches/2008/december/

III

Samtidig som kirkens offisielle syn ligger fast, og homoseksualitet fortsatt ses på som i strid med naturloven (Katekismen § 2357), er det et faktum at katolske kristne rundt omkring i verden er i ferd med å orientere seg i retning av større åpenhet for homoseksualitet. Både i Storbritannia og USA foreligger det pålitelige undersøkelser som viser at et økende antall praktiserende katolikker tenker nytt. Og det gjelder ikke bare blant legfolk. Den tidligere erkebiskop av Milano, kardinal Carlo Maria Martini, som var et lys i kirken under og etter Vaticanum II og som har vært papabel, sier det slik: "I min bekjentskapskrets er det homoseksuelle par. Det er mennesker som er høyt respektert og meget aktive i samfunnslivet. Ingen har bedt meg om å fordømme dem, og ikke ville jeg selv ha kommet på noe slikt."

Kardinal Martini gikk også tidlig ut og anmodet pave Benedikt om å løse opp i forbudet mot bruk av prevensjonsmidler i forbindelse med 40-års markeringen av *Humanae Vitae*. Det skjedde som kjent ikke. Han er for øvrig en blant mange som har tatt til orde for at kirken må ta opp sitt syn på seksualitet til ny vurdering.

Kilde: Martini og Sporschill: *Jerusalemser Nachtgespräche*, Herder Verlag 2008

UNATURLIG MED HOMOFILI? Det er registrert homofili hos 1500 dyrearter. Flere av de homofile dyrene har livsvarige forhold og fosterer opp avkom. Svaner, bavianer og delfiner er blant de som nevnes av Naturhistorisk museum, Oslo.

Professor Hagtvet og konvertittene

I Aftenposten 9. januar undrer professor i statsvitenskap Bernt Hagtvet seg over at norske katolikker kan leve med kirkens syn på prevensjon som han mener er årsak til mye død og elendighet. OVEKs leder Anne Helene Utgaards svarinnlegg til avisen ble avvist. Vi gjengir hennes svar til Hagtvet her.

Vi som har konvertert til den katolske kirke, har gjort det av ulike grunner. Selv var jeg tidligere aktiv i Den norske kirke og glad i den. I Den katolske kirke fant jeg kilder til enda dypere åndelig liv og etisk engasjement. Men jeg har aldri oppfattet noen kirke på jorden som fullkommen og uten feil og svakheter. Alle vi som er kirken, er mennesker med begrenset innsikt og forstand. Men samtidig er kirken bærer av skatter som er så enestående livgivende at vi kan leve med at ikke alt er perfekt. Ganske mange katolske kristne vil langt på vei være enig med Bernt Hagtvet (Aftenposten 09.01.09) i hans kritikk av kirkens nåværende offisielle seksualmoral, men det rokker ikke ved vårt grunnleggende kjærlighetsforhold til kirken.

Her gjelder det å holde tunga beint i munnen. Kirken er ikke identisk med Vatikanet eller hierarkiet. Kirken er alle vi som er døpt til felleskap med Kristus og har fått del i hans ministerium eller tjeneste på jorden. Både legfolk og hierarki kan trå feil.

Dessverre ser det ut til at en endring i synet på menneskelig seksualitet sitter langt inne når det gjelder Vatikanet og den mest konservative del av kirken rundt omkring i verden. For mange av oss er dette nedslående, men vi glemmer ikke av den grunn den kjærlighet som Gud har skjenket oss. Vi lar oss stadig berike av kirkens gudstjenesteliv og åndelige skatter og ønsker å være tro mot denne kirken som riktignok er, og alltid har vært, skrøpelig, men som samtidig er bærer av Guds kjærlighet, styrke, barmhjertighet og nærhet til oss mennesker. Så får vi gjøre det vi kan for å bidra til å endre de holdningene som trenger fornyelse. Både i Norge og i resten av verden finnes det en rekke organiserte grupperinger som arbeider for ulike reformer innad i kirken. *Også vi er kirken - Norge* er en av dem.

Den ene undersøkelsen etter den andre viser forøvrig at både praktiserende legfolk og teologer, prester, biskoper og kardinaler er i ferd med å tenke nytt når det gjelder synet på menneskelig seksualitet. I England og Wales ble i fjor 1500 katolske kirkegjengere spurt om sitt syn på seksualetiske spørsmål. Mens Vatikanet hevder at alle samleier må være åpne for at et barn bli født, svarte 93 % av de spurte at sex i ekteskapet ikke bare handler om å få barn, men om å uttrykke og utdype kjærlighet til hverandre. Vatikanet har i 40 år forbudt all bruk av prevensjonsmidler, men drøyt 80

% av de spurte mellom 18 og 45 år sa at de hadde brukt eller ville bruke "kunstig" prevensjon. 36 % mente for øvrig at homofilt samliv bør aksepteres av kirken, 29 % var usikre, og 35 % var mot. Over halvparten av de troende hadde vært samboere før de ble gift.

Og i høst offentliggjorde Newmaninstituttet i USA en undersøkelse blant praktiserende katolske studenter i USA hvor det kom fram liknende tall. Lenge har denne nyorienteringen blitt betraktet som et rent vestlig fenomen, men nå kommer for eksempel Latin-Amerika og Filippinene raskt etter. Katolske kristne bruker sin kritiske sans. De godtar rett og slett ikke hva som helst. Og de får altså støtte fra teologer, prester, biskoper og noen kardinaler.

Samvittigheten har en meget høy status i katolsk tenkning. Det annet Vatikankonsil på 1960-tallet talte sterkt om den. Samvittigheten skal alltid respekteres. Dette ble også bekreftet av biskopene i Norden, Tyskland, Østerrike og mange andre land etter at pave Paul VI i 1968 forbød bruk av prevensjonsmidler.

Slik et stadig økende antall katolikker ser det, trenger kirken et nytt syn på menneskelig seksualitet som er livsbejaende og menneskevennlig. Moderne forskning og innsikter, også om homofili, må trekkes inn. Men vi forlater da ikke kirken fordi om den er *underveis* i sitt syn på seksualitet! Tvert i mot, i kjærlighet til kirken blir vi værende og forsøker etter beste evne å bidra til at endringer kan skje. Det krever troskap, kreativitet og tid.

Jeg elsker kirken, og lever som en glad katolsk kristen. Men jeg har beholdt min gudgitte kritiske sans og vil bruke den til beste for kirken. Og jeg har respekt for dem som tenker annerledes enn meg. Ikke minst for paven og de som er satt til å lede den hellige og alt annet enn perfekte kirken vår. *Loyal dissent* kalles det på engelsk. Nei, Hagtvet, vi er ikke overflatiske konvertitter som "tar det vi liker". Vi tar hele kirken i dens hellighet og dens ufullkommenhet, med dens guddommelighet og dens menneskelighet. Vi er oss bevisst at vi lever i en spennende, dynamisk kirke som i 2000 år har vist at den både er konserverende når det gjelder troens kjerne, og at den kan fornye seg og sin etiske tenkning når den får ny innsikt. At vi til tider blir litt utålmodige, er en annen sak.

Marianne Bratteli, maleri

Rim på ruten

Stjernevrmlen!

Se, det rimer på ruten. Det er stjernene,
knitrende som frosset dugg mot jordens
rute.

La oss ånde på dem,
rekke vårt hjertes tegn,
vår unge varme mot de sovende krystaller,
så blir de lykketårer, smilende
strømmer de bort, og lar oss se
glimt av stormblå himmel.

Rolf Jacobsen

Kirke i tiden

I et foredrag i fjor tok erkebiskopen av Westminster, kardinal Cormac Murphy - O'Connor, opp spørsmålet om hvordan kirken i Storbritannia kan unngå marginalisering og fortsette å være et levende vitnesbyrd i dagens samfunn.

Det finnes en betydelig åndelig hjemløshet i Storbritannia i dag. Samtidig finnes en stor offentlig interesse for religion. Mange mennesker lever i et slags eksil fra erfaringer gjort i tro. De tror til og med at selv om de skulle ønske å tro, ville de ikke være i stand til

det. Til en viss grad er dette et resultat av vår tids privatisering av religion.

Men bare et moderne menneske kan se religion som noe privat. Den katolske tradisjon sier det stikk motsatte: kristendommen er dypest sett sosial. Hvordan skulle det kunne være annerledes når det første bud: *Du skal elske Gud*, er uatskillelig fra det andre: *Du skal elske din neste*?

Sann kristendom blir alltid kultur. Et av målene for den kristne religion er å skape og utvikle en kultur og et samfunn hvor mennesker kan utfolde seg og blomstre og hvor Gud blir æret ved sitt nærvær i et hellige folk.

Et av problemene med den moderne ateisme knytter seg til spørsmålet om hvilken teisme som blir fornektet. Jeg finner ofte at den gud som fornektes, er en gud som ikke jeg heller kan tro på. Jeg gjenkjenner simpelthen ikke min tro i den ateistiske kritikk av kristendommen.

Da Paulus første gang kom til Aten, ble han forskrekket over den dyrkingen av falske guder som han så der. Men i stedet for å klage over den hedenske gudsdyrkelsen, begynte han å samtale med folk på markedet. Senere fortsatte han dialogen på Areopagos hvor han viste til deres egne diktere og til folks forestilling om en *ukjent gud*. Her finner vi en

strategi for en ekte kristen måte å nærme seg en kultur på som i utgangspunktet er langt borte fra Gud, kanskje til og med fiendtlig til ham.

Vårt utgangspunkt må være at selv i en kultur som synes å være langt borte fra Gud, finnes ingen mennesker som står utenfor Guds nærvær og hans handlinger. Om vi tror at Gud er alle tings skaper, så må dette være sant.

Gud er ikke et faktum i verden, noe vi kan forholde oss til som alle andre ting. Gud er alle tings årsak og grunn. Gud er årsaken til at denne verden finnes, all godhet, sannhet og kjærlighet som strømmer ut i et overraskende komplekst og vakkert kosmos, og vi er den delen av kosmos som fritt og bevisst kan åpne oss for denne godhet, sannhet og kjærlighet, og vi er frustrert når denne åpenheten blir blokkert. Vi er designet for ultimal mening og hensikt, for uavgrenset sannhet og kjærlighet. Gud er ved hjertet til et hvert menneske, og inntil det blir erkjent, vil det alltid oppleves som Guds fravær.

Som kristne må vi undersøke hva vi kan ha gjort som har ført til at så mange har en misforstått oppfatning av Gud.

[...]

Jeg vil oppmuntre mennesker av tro til å betrakte dem som ikke har tro med dyp aktelse fordi den skjulte Gud er aktiv i deres liv på samme måte som han også er det i de troendes liv. De troende må erkjenne at de har noe felles med de ikke troende. Men de ikke-

troende kunne også ha utbytte av å erkjenne noe av den troende i alle mennesker. Troende og ikke-troende bør se og forstå hverandre bedre, med høyere gjensidig aktelse.

[...]

Dersom vi kristne virkelig tror på Guds mysterium, må vi også erkjenne at å tale om Gud alltid er vanskelig, alltid er prøvende. Det kan være at noe av den ateismen vi ser rundt oss i dag, stammer fra en apologetikk som prøver å bevise Guds eksistens uavhengig av religiøs tradisjon eller tro, uavhengig av Jesu liv og tilknytning til det jødiske folk og uavhengig av kirkens levde tro. Dersom de lærde som hevder dette har rett, så er moderne ateisme et produkt av en forstyrrt kristen teisme. Vi snakket kanskje for lettivint om Gud, eller vi snakket om ham på feil måte, og vi omtalte ham mer som en idé enn som et

>>

Fastetid

Fastetiden gir oss en impuls til fordypelse, bønn, skriftemål og sjenerøsitet. På en spesiell måte minner den oss om å dele med dem som har mindre enn oss selv.

Vi minner om fasteaksjonen til Caritas Norge. Caritas har for fasteaksjonen i år valgt temaet "Guds skaperverk – vårt ansvar". Når klimaforandringene rammer de fattigste og hjelpeløse hardest, er ikke ivaretagelsen av miljøet lenger bare miljøorganisasjonenes mandat. Jordens ressurser er til for alle og skal brukes deretter. De fattige må gis forrang. Årets aksjon vil støtte de fattigste i Bangladesh, Brasil og Zambia.

Kontonummeret til Caritas: 8200.01.93433

caritas

Hvis du deler ditt brød
i frykt,
uten tillit,
uten vågemot,
vil du ganske snart
være foruten brød.
Så prøv å dele ditt brød
uten å forutse,
uten å beregne, uten å spare,
lik en sønn av Herren
over all verdens goder ...

Dom Helder Camara

>>levende mysterium, som en hypotese som det er lett å ta avstand fra.

Som kristne må vi undersøke hva vi kan ha gjort som har ført til at så mange har en misforstått oppfatning av Gud. Det er neppe våre argumenter som trenger å bli bedre. I forhold til Gud er ikke argumenter det primære. Gud trenger ikke polemikere. Gud trenger vitner. Det er kvaliteten av vårt vitnesbyrd som kan peke mer effektivt på Gud enn noe annet. Og denne kvaliteten er avhengig av at vi søker Gud i bønn og tilbedelse, studium og praktisk tjeneste for mennesker med ulike behov.

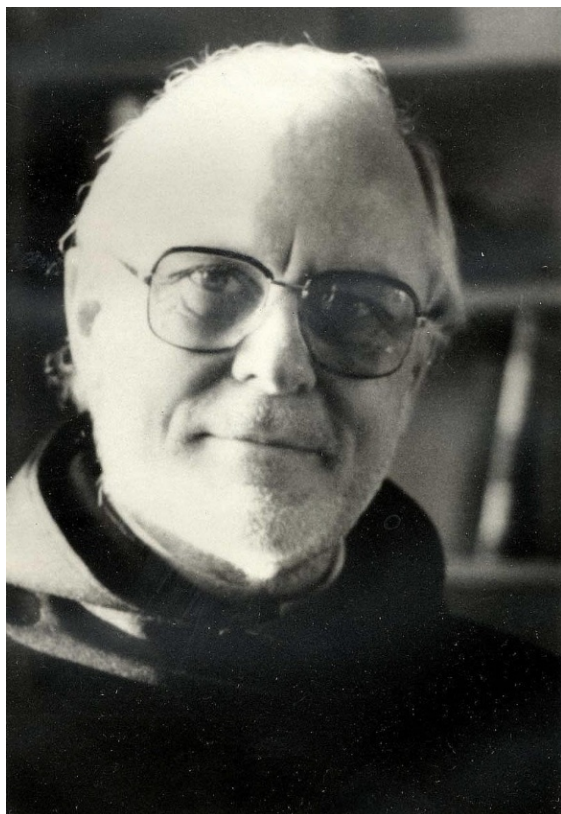
Utfordringen i dag er (som alltid): Hvordan kan vi best formidle rikdommen og det stadig nye i evangeliet til mennesker i vårt land? For dem som tror på Kristus, er fremtiden alltid full av håp og åpen for nytt liv. Mitt håp og min bønn er at vi alle må bidra til å fremme troens vitnesbyrd i Storbritannia i dag. Slik kan vi være med på å fremme utviklingen av en kultur hvor Gud blir æret og tilbedt og hvor alle mennesker kan nå fram til rikdommen i Guds mysterium.

Foredraget ble gjengitt i *The Tablet* 17. mai 2008. Her presentert i utdrag.

Å holde kirken levende

For John Main OSB gav meditasjon og gjenoppdagelsen av ørkenfedrene et nytt syn på kirken og ordenslivet.

Av Trine Haaland

John Main og hans etterfølger, Laurence Freeman, begge engelske benediktinerpatre, har gjort det til sin livsoppgave å introdusere folk til kristen meditasjon. Gjennom deres nettverk, World Community for Christian Meditation, har flere tusen mennesker over hele verden fått ta del i meditasjon organisert i små grupper. Også i Norge møtes det ukentlig en gruppe til meditasjon på det økumeniske senteret Emmaus på Grünerløkka, hvor sesjonene innledes med lytting til innspilte foredrag av John Main. Til sommeren kommer Laurence Freeman til St. Dominicus, og til Ildjarntunet i Valdres for å holde stille retrett som er åpen for alle.

Meditasjonsformen som går ut på å være sammen med Gud i stillhet i stedet for å snakke til Gud, er knyttet til grunnleggeren

John Mains historie. Han praktiserte allerede ignatiansk meditasjon da han i Malaysia ble kjent med hinduistisk mantra-basert meditasjon. I 18 måneder mediterte han fast både morgen og kveld, støttet av sin hindu veileder som forsikret ham om at han gjennom enkel, disiplinert meditasjonspraksis simpelthen ville bli en bedre kristen. Tilbake i Europa på 50-tallet gikk han inn i Benediktinerordenen, for å kunne fortsette med meditasjon som var blitt så viktig for ham. Men novisemesteren nektet ham å fortsette med meditasjonen, og hadde liten forståelse for at meditasjon også er en del av kirkens arvegods. Først flere år senere fant John Main tilbake til meditasjon, denne gang ved gjenoppdagelse av ørkenfedrene, grunnleggerne av den kristne monastiske tradisjon. Hos 300-tallsmystikeren Johannes Cassian gjenfant han bruken av mantra (eller formular som Cassian kalte det) som Main hadde lært av sin asiatiske guru. Vektleggingen av stillhet, det å roe ned den mentale aktiviteten og ikke la selvet ta overhånd, var også kjente størrelser fra tiden i Malaysia.

Reformtanker for klosteret

Inspirert av meditasjonen og gjenoppdagelsen av ørkenfedrenes mystiske praksis, stilte Main spørsmålstegn ved klosterlivet: – Var klosterne nostalgiske sentre i en retningsløs moderne kirke? Han ønsket å finne nye veier og fikk i 1975 opprettet et hus for en legkommunitet på seks mann i sitt gamle kloster i England, noe som på den tiden var temmelig uvanlig.

Tanken var at de skulle få intensiv opplæring i meditasjon og ellers delta i munkenes liv i et halvår, for deretter å gå tilbake til livet utenfor klosteret. Laurence Freeman som da var nybakt journalist, avbrøt karrieren for å flytte inn i denne legkommuniteten og "endelig lære seg å meditere skikkelig". Freeman beskriver Mains lærerstil slik: "Det ble undervist gjennom eksempelet, snarere enn ved forskrifter, - det var kjærlighet og oppmerksomhet, personlig

forankring og en stadig oppmuntring til å holde ut”.

Legkommuniteten skulle møte stor motstand hos resten av munkene i klosteret som beskyldte Main for å ha startet en kultus rundt sin egen person. Andre anklaget dem for å være for langt unna benediktinske idealer (til tross for at Cassian var en viktig inspirasjonskilde for benediktinernes grunnlegger). Ikke desto mindre var det levende miljøet i huset fruktbart: mange henvendte seg for å lære kristen meditasjon, uten at de nødvendigvis hadde anledning til å flytte inn i noen legkommunitet. I 1975 ble dermed den første ukentlige meditasjonsgruppen dannet. Gruppen hadde sine møter i legkommunitetens hus, og ble innledet av en 20 minutter lang introduksjon ved pater Main.

Dynamisk ideal

I 1977 ble motstanden mot legkommuniteten etter hvert for stor i klosteret og Main takket ja til den canadiske hjelpebiskop Crowleys invitasjon om å etablere en lignende kommunitet i Montreal, Canada. Her dukket stadig flere opp på de ukentlige meditasjonskveldene for legfolk, til og med folk fra utlandet. Kommuniteten vokste og de fikk et større hus i gave. Så blir John Main kreftsyk, uten at det stoppet arbeidet i første omgang. Mot slutten av sitt liv var han i diskusjoner med overhodet for benediktinerordenen om å starte en ny kongregasjon innen ordenen som skulle fortolke regelen ut fra samtiden og bestå av kontemplative fellesskap. Han hadde også planer om å starte små tilbaketrukne sentra på landsbygda der forskjellen mellom legfolk og munkene skulle nedtones. I 1982 dør imidlertid den 56 år gamle John Main, og Laurence Freeman overtar. Meditasjonssenteret har nå base i London, og i over hundre land er det små grupper som er tilsluttet nettverket.

I Mains skrifter er det flere tanker om forholdet mellom de troende og kirken. Sentralt for ham er det at vi alle utgjør kirken, og

dermed også har ansvar for den. Hans bilde av kirken er dynamisk: Vi må utvikle oss/den, vokse og endre, mens vi samtidig er rotfestet i kirkens opprinnelse, Jesus Kristus. Dette innebærer at vi ikke kan slå oss til ro med å observere kirken utenfra: ”Vi kan ikke bare lene oss tilbake og kritisere biskopene eller paven. Vi har selv ansvar overfor kirken, og på den måten skaper vi den. Det må være kontinuerlig interaksjon mellom alle medlemmer av Kristi legeme som skaper den, og det er det som skaper, eller burde skape kirken til et så ekstraordinært, rikt, vitalt, berikende og vitaliserende samfunn å tilhøre.” Main viser til Paulus som sier at kirken er fortsettelsen i menneskeheten av det Gud utrettet gjennom Kristus. Han understreker at det her ikke dreier seg om kirken som statisk hierarki og institusjon, men oss alle som troende. Den hellige ånd er ikke først og fremst sendt til institusjonen, men til hver enkelts hjerte som del av et fellesskap. De små meditasjonsgruppene personlige atmosfære, kontemplative erfaring og disiplin, representerte for ham håpet i en kirke der gapet mellom liberale og konservative ble stadig større etter innsettelsen av pave Johannes Paul II.

Hvis noen ønsker å danne en meditasjonsgruppe, kan de ta kontakt med Ase Markussen, wccmnorge@live.no, mob. 938 04 814. Hun gir også opplysninger om retretten som ledes av Laurence Freeman OSB på Ildjarntunet 19. - 21. juni. Laurence Freeman blir å treffe i forkant av retretten, i St. Dominikus torsdag 18. juni kl. 19.00. Der skal han snakke om “Meditation in the early Christian tradition – a spirituality for today”.

Kilder: John Main, Essential Writings, Orbis Books 2002 og www.wccm.org

RETURADRESSE:
Også vi er Kirken, c/o Torstein Seim,
Vidars gt. 10 c, 0452 OSLO

Hold av 8. – 10. mai for seminar

Med kirkens moralteologi som utgangspunkt holder *Akademiet Også vi er Kirken* seminar og nordisk treff for våre søsterorganisasjoner disse vårdagene. Stedet blir Mariaholm ved vakre Øyeren. Flere katolske teologer er invitert. Nærmere opplysninger om programmet kommer i neste nummer av Nyhetsbrevet.

**God
skitur
mens vi
venter på
våren!**

www.ogsavierkirken.no